A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2010. május 20.*

A C-308/08. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2008. július 10-én

az **Európai Bizottság** (képviselik: S. Pardo Quintillán és D. Recchia, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a **Spanyol Királyság** (képviseli: N. Díaz Abad, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, C. W. A. Timmermans, K. Schiemann, P. Kūris és L. Bay Larsen (előadó) bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,
hivatalvezető: R. Grass,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetlevelében az Európai Közösségek Bizottsága annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette a Bíróság által a C-117/03. sz., Dragaggi és társai ügyben 2005. január 13-án hozott ítéletben (EBHT 2005., I-167. o.) és a C-244/05. sz., Bund Naturschutz in Bayern és társai ügyben 2006. szeptember 14-én hozott ítéletben (EBHT 2006., I-8445. o.) értelmezett, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelvből (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.; a továbbiakban: „élőhely"-irányelv), valamint ezen irányelv 12. cikkének (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit a Villamanrique de la Condesa (Sevilla) és El Rocío (Huelva) közötti mezőgazdasági út felújításának projektje (a továbbiakban: a mezőgazdasági út felújításának projektje) vonatkozásában.

Jogi háttér

Az uniós jog

2 Az „élőhely"-irányelv hatodik preambulumbekezdése szerint „ahhoz, hogy gondoskodni lehessen a közösségi érdekeltségű természetes élőhelyek és fajok kedvező védettségi állapotának helyreállításáról, illetve fenntartásáról, különleges természet-

védelmi területeket kell kijelölni egy egységes európai ökológiai hálózat előre meghatározott ütemtervnek megfelelő létrehozása érdekében".

3 Az „élőhely"-irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében „[a] különleges természetmegőrzési területek egységes európai ökológiai hálózatát Natura 2000 néven hozzák létre. Az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusokat magában foglaló, továbbá a II. mellékletben felsorolt fajok élőhelyéül szolgáló természeti területekből álló hálózat célja, hogy biztosítsa az érintett természetes élőhelytípusok, valamint az érintett fajok élőhelyeinek kedvező védettségi állapotának fenntartását vagy adott esetben helyreállítását természetes kiterjedésükön illetve elterjedési területükön belül".

4 Az „élőhely"-irányelv 4. cikkének a szövege a következő:

„(1) A III. mellékletben (1. szakasz) meghatározott követelmények és a vonatkozó tudományos ismeretek alapján minden egyes tagállam benyújtja a megfelelő természeti területek javasolt jegyzékét, amelyben feltüntetik, hogy az I. mellékletben felsorolt természetes élőhelytípusok, illetve a II. mellékletben felsorolt őshonos fajok közül melyek fordulnak elő az egyes természeti területeken. […]

Az irányelvről szóló értesítést követő három éven belül a jegyzéket megküldik a Bizottságnak az egyes természeti területekre vonatkozó tájékoztatással együtt. […]

(2) A III. mellékletben (2. szakasz) meghatározott követelmények alapján, továbbá az 1. cikk c) pontjának iii. alpontjában említett öt bioföldrajzi régió, valamint a 2. cikk (1) bekezdésében említett terület egészének keretén belül a Bizottság – a tagállamokkal egyetértésben – az általuk készített jegyzékek felhasználásával összeállítja a közösségi jelentőségű természeti területek [a továbbiakban: KJTT-k] jegyzékének tervezetét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

[…]

A Bizottság a 21. cikkben megállapított eljárással összhangban hagyja jóvá a [KJTT-k] jegyzékét, amely megállapítja, hogy mely természeti terület foglal magában egy vagy több elsődleges fontosságú természetes élőhelytípust, vagy mely szolgál veszélyeztetett faj élőhelyeként.

[…]

(5) Amint egy természeti terület felvételre kerül a (2) bekezdés harmadik albekezdésében említett jegyzékbe, a 6. cikk (2), (3) és (4) bekezdését kell rá alkalmazni."

5 Az „élőhely"-irányelv II. mellékletében felsorolt közösségi jelentőségű fajok között veszélyeztetett fajként szerepel a Lynx pardina (a továbbiakban: ibériai hiúz). Ezen irányelv 1. cikkének h) pontja szerint „veszélyeztetett fajok" „a g) pont i. alpontjában említett fajok, amelyek védelméért a Közösség különös felelősséggel tartozik természetes elterjedésüknek a 2. cikkben említett területre eső része tekintetében".

6 Az „élőhely"-irányelv 6. cikke, amely létrehozza a KJTT-k védelmi rendszerét, (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(2) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a különleges természetvédelmi területeken található olyan természetes élőhelytípusok és olyan fajok élőhelyei

károsodásának és megzavarásának megakadályozására, amelyek céljára az egyes területeket kijelölték, amennyiben a zavarás mértéke ezen irányelv céljaira tekintettel jelentős hatással lehet."

7 Az „élőhely"-irányelv 12. cikke (4) bekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok folyamatos figyelőrendszert hoznak létre a IV. melléklet a) pontjában felsorolt állatfajok véletlen befogásának és megölésének ellenőrzése céljából. Az összegyűlt adatok ismeretében a tagállamok további kutatási és védőintézkedéseket hoznak annak biztosítására, hogy az állatok véletlen befogása és megölése ne legyen jelentős negatív hatással az érintett fajokra."

8 Az ibériai hiúz az „élőhely"-irányelv IV. mellékletének a) pontjában felsorolt fajok között szerepel.

A jogvita alapját képező tényállás és a pert megelőző eljárás

9 A Spanyol Királyság 1997 decemberében a Doñana nemzeti park KJTT-vé nyilvánítását javasolta többek között az ibériai hiúz előfordulása miatt.

10 1999 novemberében, vagyis azon két időpont között, amikor e javaslattétel történt, illetve amikor a Bizottság e természeti területet ténylegesen felvette a KJTT-k jegyzékébe, elfogadták egy mezőgazdasági út felújításának projektjét. Ez az út a Doñana nemzeti park mentén húzódik, és részben átszeli azt.

11 A Bizottság, mivel szerinte ezt az útfelújítást a környezetre, különösen az ibériai hiúzra gyakorolt negatív hatások elkerüléséhez szükséges valamennyi intézkedés meghozatala nélkül végezték, 2004. április 1-jén felszólító levelet küldött a Spanyol Királyságnak, amelyben terhére rótta, hogy nem teljesítette a többek között az „élőhely"-irányelv 6. és 12. cikkéből eredő kötelezettségeit.

12 A fent hivatkozott Dragaggi és társai ügyben hozott ítéletnek való megfelelés érdekében a Bizottság 2006. július 4-én kiegészítő felszólító levelet küldött a Spanyol Királyságnak. Ebben közölte, hogy a Spanyol Királyság nem teljesítette az ezen ítéletben értelmezett „élőhely"-irányelvből, valamint ezen irányelv 12. cikkének (4) bekezdéséből eredő kötelezettségeit. E tekintetben emlékeztetett az ibériai hiúz előfordulásának fontosságára azon a területen, ahol a mezőgazdasági út felújításának projektjét végrehajtották, és rámutatott, hogy a mezőgazdasági út főúttá alakítása megosztotta e faj természetes élőhelyét, és ezen állatokat a véletlen megölés veszélyének tette ki, mivel a védelmi intézkedések nem tekinthetők megfelelőknek.

13 2006. július 19-én a Bizottság a 92/43 irányelv értelmében a mediterrán bioföldrajzi régió közösségi jelentőségű természeti területeit tartalmazó jegyzék elfogadásáról

szóló 2006/613/EK határozattal (HL L 259., 1. o.) felvette e jegyzékbe a Doñana nemzeti parkot.

14 A Spanyol Királyság 2006. szeptember 25-i levelében azt válaszolta, hogy a korrekciós intézkedések megtételét követően már nem került sor járművekkel való összeütközésre, és bár az összeütközés veszélye nem zárható ki, úgy tűnik, hogy a védelmi intézkedések azt jelentősen csökkentették.

15 A Bizottság, mivel úgy ítélte meg, hogy az uniós jog sérelme továbbra is fennállt, 2006. október 18-án indokolással ellátott véleményt bocsátott ki, amelyben megismételte kifogásait, és felszólította a Spanyol Királyságot, hogy a véleményben foglaltaknak a kézhezvételtől számított két hónapon belül tegyen eleget.

16 Válaszul a Spanyol Királyság 2006. december 18-án megküldte a Junta de Andalucía jelentését, amely ismételten hangsúlyozta, hogy a korrekciós intézkedések végrehajtása óta nem került sor ibériai hiúz elgázolására.

17 A Bizottság, mivel úgy ítélte meg, hogy a helyzet továbbra sem kielégítő, 2008. július 10-én benyújtotta a jelen keresetet.

A keresetről

Az „élőhely”-irányelv alapján az alperes tagállamot terhelő azon kötelezettség állítólagos nem teljesítésére alapított első kifogásról, hogy ne engedélyezzen az érintett természeti terület ökológiai jellegzetességeit súlyosan veszélyeztető beavatkozást

A felek érvei

18 A Bizottság álláspontja szerint azáltal, hogy a szóban forgó mezőgazdasági utat megfelelő védelmi intézkedések egyidejű alkalmazása nélkül újították fel, a Spanyol Királyság olyan beavatkozást hajtott végre, amely súlyosan megváltoztatta a javaslatban leírt KJTT ökológiai jellegzetességeit, mivel ezt a természeti területet az ibériai hiúz esetében elengedhetetlenként tüntették fel.

19 A spanyol hatóságok által hozott korrekciós intézkedések ellenére ugyanis ez, az ibériai hiúz fennmaradása szempontjából különösen érzékeny területen végzett beavatkozás részekre bontja e faj élőhelyét, megnehezítheti a fiatal hiúzok szétszóródását, valamint az egyes „területi egységek” közötti kapcsolatot, és fennáll főleg a fiatal egyedek járművekkel való összeütközés miatti elpusztulásának veszélye. Ez ennek a veszélyeztetett fajnak az eltűnését okozhatja, ami az „élőhely”-irányelvből eredő, a Bíróság ítélkezési gyakorlata által értelmezett kötelezettségekbe ütközik.

20 A Spanyol Királyság ezzel szemben arra hivatkozik, hogy a közlekedési kapcsolatot Villamanrique de la Condesa és El Rocío között egy aszfaltozott út jelentette, és jelenti ma is, amelyet az andalúz hatóságok mindössze megfelelően karbantartanak. Ezért nem tekinthető úgy, hogy a természeti terület ökológiai jellegzetességeit komolyan veszélyeztető beavatkozás történt. Még ha erről lenne is szó, a Spanyol Királyság mindenképpen megtette a környezetkárosodás megakadályozását célzó intézkedéseket.

A Bíróság álláspontja

21 Emlékeztetni kell arra, hogy az „élőhely”-irányelv értelmében a tagállamok az általuk a közösségi jegyzékbe felvenni javasolt, természetes élőhelyet magában foglaló és/vagy elsődleges fontosságú fajok élőhelyeként szolgáló területek vonatkozásában kötelesek megtenni a megfelelő védelmi intézkedéseket az említett természeti területek jellegzetességeinek megőrzése érdekében. Ezért a tagállamok nem engedélyezhetnek olyan beavatkozást, amely komolyan veszélyeztetheti valamely természeti terület ökológiai jellegzetességeit. Ez különösen igaz akkor, ha a beavatkozás az érintett természeti területen élő veszélyeztetett fajok eltűnéséhez vezethet (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bund Naturschutz in Bayern és társai ügyben hozott ítélet 44. és 46. pontját).

22 Márpedig a Bizottság pontosan azt rója a Spanyol Királyság terhére, hogy olyan beavatkozást engedélyezett, amely jelentősen megváltoztatta a javasolt KJTT ökológiai jellegzetességeit, és az ibériai hiúz, egy olyan veszélyeztetett faj eltűnésének kockázatával jár, amely fajnak az érintett természeti területen való jelenléte azon okok közé tartozik, amelyek igazolták, hogy az alperes tagállam a Doñana nemzeti park KJTT-vé nyilvánítását javasolta.

23 E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a Bizottságot terheli annak bizonyítása, hogy a hivatkozott kötelezettségszegés fennáll. A Bizottságnak kell ugyanis az e kötelezettségszegés fennállásának vizsgálatához szükséges bizonyítékokat a Bíróság előtt bemutatnia,

anélkül hogy bármiféle vélelemre támaszkodhatna (lásd a C-179/06. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2007. október 4-én hozott ítélet [EBHT 2007., I-8131. o.] 37. pontját és C-416/07. sz., Görögország kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 10-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-7883. o.] 32. pontját).

24 Tény, hogy a Villamanrique de la Condesa és El Rocío közötti mezőgazdasági út első aszfaltozását 1989-ben fejezték be. A szóban forgó felújítási projekt végrehajtását 2000 februárjában engedélyezték, és azt olyan intézkedések meghozatalához kötötték, mint például átjáró építése az állatok számára, megfelelő közúti jelzőtáblák elhelyezése, és az állatokat az úttól elválasztó kerítés építése az erdős területet átszelő útszakasz teljes hosszán, amely az ibériai hiúz védelme szempontjából a legkedvezőbb terület. A mezőgazdasági út felújítását 2001 júliusában fejezték be. 2004 novemberében azonban fokozatosan több kiegészítő korrekciós intézkedést alkalmaztak és vittek véghez. Az iratokból kitűnik, hogy bár az aszfaltozási munkálatok sem a szóban forgó közlekedési útvonal nyomvonalát, sem annak kiterjedését nem módosították, annak használatát azonban igen, mivel az említett mezőgazdasági utat főúttá alakították át. E felújítás következtében nőtt a forgalom, különösen a személygépkocsi-forgalom, és az ott közlekedő járművek sebessége.

25 Nem vitatott, hogy a közlekedési útvonalakhoz kötődő infrastruktúra valóságos akadályt jelenthet az „élőhely”-irányelvben szereplő egyes fajok számára, és – feldarabolva így természetes elterjedési területüket – kedvez e fajok belterjes szaporodásának és genetikai torzulásának. Az azonban nem látható, hogy a szóban forgó felújítás ténylegesen hatással lett volna az ibériai hiúz élőhelyének feldarabolódására.

26 E tekintetben az alábbiakat kell megjegyezni.

27 Az ibériai hiúz populáció Spanyolországban és Portugáliában előforduló egyedeinek összeszámolására vonatkozó tanulmányból (El Lince ibérico [Lynx pardinas] en España y Portugal – Censo – diagnóstico de sus poblaciones, Guzmán, J. N., e.a.,

Ministerio de Medio Ambiente, 2004) kiderül, hogy a Doñana nemzeti parkban élő ibériai hiúz populációnak megközelítőleg a fele a nemzeti park területének 20%-án koncentrálódik, pontosan ott, ahol a fő táplálékuk, a nyúl legnagyobb populációi találhatók.

28 Egyébiránt, mivel az ibériai hiúz előfordulási területének 75%-án nincs nyúl, a párzási területek száma körülbelül 12-ről legfeljebb 8-ra csökkent.

29 Továbbá a spanyol hatóságok által készített és a 2002. július 1-je és 2006. június 30-a közötti időszakra vonatkozó végleges tevékenységi jelentés összefoglalójából (Recuperación de poblaciones de Lince ibérico en Andalucía, Proyecto Life nº 02NAT/E/8609, Consejería de Medio Ambiente, Septiembre 2006) kitűnik, hogy fontos volt az ibériai hiúz populáció élőhelyéül szolgáló különböző területek közötti kapcsolat elősegítése a Doñana régióban, tekintettel arra, hogy e populáció kis „területi egységekből" áll, amelyek között az egyedek átjárnak és szétszóródnak.

30 Különösen, az iratokból kitűnik, hogy a fiatal ibériai hiúzok legfontosabb eredeti területe a Doñana nemzeti parkban, a Coto del Rey erdős területen, a Doñana természetvédelmi területen, Matasgordasban található. E területről kiindulva a fiatal ibériai hiúzoknak két alapvető szóródási vonaluk van, az egyik észak felé, amely keresztezi a Villamanrique de la Condesa és El Rocío közötti aszfaltozott mezőgazdasági utat, a másik pedig nyugat felé.

31 2006 novemberében azonban az állatok számára készült nyolc átjárót, valamint két hidat építettek annak érdekében, hogy biztosítsák az említett út átjárhatóságát, és ezáltal kiküszöböljék az annak főúttá alakításából eredő akadályozó hatást.

32 Tény, hogy a WWF/Adena 2007. szeptemberi jelentése (Informe sobre el camino agricola asfaltado Villamanrique de la Condesa [Sevilla] – El Rocío [Huelva]) szerint az állatok számára épített átjárók tervezési hibák és a karbantartás hiánya vagy kiegészítő korrekciós intézkedések alkalmazásának elmulasztása miatt használhatatlannak és feleslegesnek bizonyultak.

33 Azonban az Inerco tanácsadó iroda által Villamanrique de la Condesa önkormányzatának kérésére 2006 novemberében készített műszaki jelentés (Informe Técnico sobre las medidas correctoras adoptadas en las obras de adecuación del firme de la via Villamanrique – El Rocío [Sevilla – Huelva]) szerint a kérdéses úton az állatok számára készített átjárók száma, valamint azok megépítése az általuk átjárhatóvá tenni szándékozott közlekedési útvonal jellemzőinek megfelelőnek minősült. Azok használhatósága csak kivételes esőzések idején korlátozott.

34 Noha, amint azt a Bizottság a Villamanrique de la Condesa és El Rocío közötti aszfaltozott mezőgazdasági úttal kapcsolatos korrekciós intézkedések hatékonyságának nyomon követésére vonatkozó jelentésre (Informe de seguimiento de la eficacia de las medidas correctoras establecidas en el camino agrícola asfaltado Villamanrique de la Condesa – El Rocío, Junta de Andalucía Consejería de Medio Ambiente, 16 marzo de 2008) hivatkozva megjegyezte, 2006 márciusa és 2007 februárja között, egy év alatt mindössze négy alkalommal volt bizonyítható, hogy az ibériai hiúzok használták az átjárókat, az is tény, hogy ebben az időszakban az ibériai hiúz populáció egyedeinek becsült száma a Doñana parkokban az ötven példányt sem érte el. Továbbá, a jelen ítélet 29. pontjában hivatkozott végleges tevékenységi jelentés szerint igazolást nyert, hogy megvalósult az ibériai hiúz példányok átjárása Doñana régió különböző részei között. E tekintetben, az említett nyomon követési jelentés szerint megfelelő az állatok számára készült átjárók növényzettel való befedettsége ahhoz, hogy az állatokat ezek használatára ösztönözze, és az átjárókra vezető lejtők tökéletesen járhatók a hiúzok számára.

35 Továbbá, amint az az említett végleges tevékenységi jelentésben szerepel, tizenhárom példány befogásának és a fogságban történő tenyésztési programnak köszönhetően két utód született az Andujar-Cardeña, illetve Doñana régió populációjába tartozó szülőktől. Ez a jelenlegi genetikai változatosság fenntartása tekintetében tett előrelépést jelzi.

36 A fentiekre figyelemmel nem tekinthető jogilag megkövetelt módon bizonyítottnak, hogy a mezőgazdasági út felújítása projektjének végrehajtása önmagában ténylegesen befolyásolta volna az ibériai hiúz élőhelyének feldarabolódását a Doñana régióban.

37 A járművekkel való összeütközés veszélyének állítólagos fokozott voltával kapcsolatban, amelynek az említett régióban élő ibériai hiúzok a mezőgazdasági út felújítása projektjének végrehajtása következtében ki vannak téve, az alábbiakat kell megállapítani.

38 A Bizottság idézte a spanyol hatóságok által 2006. december 18-án benyújtott, „Fenntartható mobilitás, a közúti közlekedés biztonsága és a vadon élő állatok védelme Doñana régióban" (Borrador, Movilidad sostenible, seguridad vial y conservación de la faune silvestre en la comarca de Doñana) című dokumentum előzetes tervezetét, amely szerint az ibériai hiúzok és a járművek közötti összeütközések váltak Doñana régióban az ibériai hiúzok pusztulásának legfőbb okává, így a populáció jövőbeni életképességének meghatározó tényezőjévé. Ezen előzetes tervezet szerint ezt a helyzetet két további lényegi tényező súlyosította, mégpedig az aszfaltozott utak számának növekedése, különösen a XX. század utolsó évtizedében, és a közúti forgalom erősödése a régió egészében, amely a főutak turisztikai és kereskedelmi célra történő fokozottabb használatából és az aszfaltozott mezőgazdasági utak használatának növekedéséből adódik.

39 A jelen ítélet 27. pontjában hivatkozott tanulmány szerint a 2000–2003-as időszakban tíz ibériai hiúz pusztult el járművekkel való összeütközés következtében a Doñana régióban. Márpedig tény, hogy ezen időszakban a Villamanrique de la Condesa és El Rocío közötti mezőgazdasági úton csak egy ibériai hiúz pusztult el ütközés miatt.

40 2004-ben újabb ibériai hiúz pusztult el ezen az úton.

41 Nem vitatott azonban, hogy a kiegészítő korrekciós intézkedések 2004 novemberében történt végrehajtása óta egyetlen ibériai hiúzt sem ütött el jármű az említett úton, legalábbis a Bíróság előtti eljárás írásbeli szakaszának végéig, amely 2009. február 23-án fejeződött be.

42 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az említett korrekciós intézkedések a sebességkorlátozó intézkedések elfogadását és jelzőtáblák kihelyezését, a gerinces állatokat az úttól elválasztó kerítés létesítését, valamint az állatok részére készített átjárók, a hidak és a vízelvezetés felújítását jelentették.

43 Így, a sebességkorlátozó intézkedések elfogadását és a jelzőtáblák kihelyezését illetően, az Inerco jelen ítélet 33. pontjában hivatkozott jelentése szerint a spanyol hatóságok által a sebességhatár túllépések visszaszorítása érdekében elfogadott intézkedések következtében a szóban forgó mezőgazdasági úton számottevő sebességcsökkenés volt megfigyelhető a néhány évvel korábban rögzített adatokhoz képest.

44 Mindazonáltal a Doñana nemzeti parkra vonatkozó, 2006-ban készült tanulmány (Estudio de 2006 del Parque Natural de Doñana) azt mutatja, hogy az említett úton mért átlagsebességek meghaladják az engedélyezett határt.

45 E tekintetben a jelen ítélet 34. pontjában hivatkozott jelentés arra a megállapításra jut, hogy – bár jelenleg eredményesnek látszanak a megtett intézkedések – sebességellenőrzésekkel, az infrastruktúra intenzívebb karbantartásával, esetleg újabb intézkedések hozatalával valamennyi elfogadott intézkedés hatékonysága javítható.

46 Az állatokat az úttól elválasztó kerítés vonatkozásában a WWF/Adena jelen ítélet 32. pontjában hivatkozott jelentése rámutat, hogy azt nem a Villamanrique de la

Condesa és El Rocío közötti mezőgazdasági út teljes hosszán létesítették, mivel az az egyik oldalon egy körülbelül három kilométeres szakaszon hiányzik. Így ezen a szakaszon semmi nem gátolja az ibériai hiúz kijutását az útra. Az Inerco jelen ítélet 33. és 43. pontjában hivatkozott jelentése szerint maradéktalanul megvalósult az említett kerítés elhelyezése, és az e körben hozott intézkedéseket az elérni kívánt célokra figyelemmel megfelelőnek kell tekinteni, jóllehet szükséges a kerítések felülvizsgálata azok épségének biztosítása érdekében. Továbbá egyes kerítések véletlenszerű kinyílása kivételesen lehetővé tette az állatok átjárását.

47 A jelen ítélet 34. és 45. pontjában hivatkozott nyomon követési jelentés szerint az említett, a Doñana nemzeti parkot átszelő mezőgazdasági út 11 000 méteres részéből az első 9300 métert – amely megfelel az ibériai hiúz kedvező élőhelyét jelentő erdős területnek – teljes hosszában az állatokat az úttól elválasztó kerítés határolja az út mindkét oldalán. A fennmaradó 1700 méter mentén nincs kerítés, mivel az út egy árterületen megy keresztül, és nagy árvizek idején gázlóként szolgál. Továbbá nincs sem bokros, sem fás növényzet, mivel e területek legeltetésre szolgálnak.

48 Ezenkívül a Spanyol Királyság nemzeti természetvédelmi bizottságának kezdeményezésére készített, „Az állatok részére készült átjárók és elválasztó kerítések létesítésére vonatkozó műszaki előírások” („Prescripciones técnicas para el diseño de pasos de fauna y vallados perimentrales”) című, a Bizottság által hivatkozott dokumentum szerint az ibériai hiúz esetében sodrott huzalból készült vagy forrasztott kerítések létesítése ajánlatos, amelyeknek a talajtól számítva 2 méter magasnak kell lenniük. Márpedig nem vitatott, hogy az állatokat az úttól elválasztó kerítés, amelyről a jelen ügyben szó van, megfelel az ajánlott tulajdonságoknak, amelyek – ellentétben azzal, amit a Bizottság válaszában állít – használata egyáltalán nem kizárt a szóban forgó út jellemzőivel rendelkező utak esetében.

49 Ezenkívül az említett nyomon követési jelentésben szerepel, hogy az elválasztó kerítéshez kapcsolódó korrekciós intézkedésként és a menekülés megkönnyítése végett abban az esetben, ha egy ibériai hiúz kijutna a kérdéses útra, a kerítés teljes hosszán elegendő számú menekülési pontot létesítettek nagyjából a lehetséges kijutási pontok, például az útkereszteződések vagy a kerítések kezdete és vége köré csoportosítva.

E menekülési pontok hatékonyságának vizsgálatára azonban nem volt még lehetőség, mivel a kerítések jól töltötték be a rendeltetésüket, és egyetlen ibériai hiúz sem tudott azokon átjutni.

50 Az állatok részére készített átjárók, a hidak és a vízelvezetés vonatkozásában a jelen ítélet 32–34. pontjára kell utalni.

51 A fenti elemekre tekintettel, azokat összességében értékelve megállapítandó, hogy a Bizottság nem szolgált bizonyítékkal a tekintetben, hogy a mezőgazdasági út felújítása projektjének végrehajtása az ibériai hiúz esetében a járművekkel való összeütközés fokozott veszélyét eredményezte volna.

52 Ennek megfelelően, bár az iratokban szereplő egyes információk látszólag arra utalhatnak, hogy a Doñana természeti terület egészében véve esetleg nem felel meg az ibériai hiúz védelméhez szükséges követelményeknek, különösen amiatt, mert e veszélyeztetett faj viszonylag nagyszámú példánya pusztult el a járművekkel való összeütközés következtében, a Bíróság rendelkezésére álló bizonyítékok nem teszik lehetővé számára annak megállapítását, hogy a mezőgazdasági út felújításának korrekciós intézkedésekkel kísért projektje önmagában olyan beavatkozást jelent, amely az érintett természeti területen az ibériai hiúz eltűnésének veszélyével jár, és amely ennek következtében súlyosan veszélyezteti e természeti terület ökológiai jellegzetességeit.

53 Következésképpen az első kifogás elutasítandó.

Az alperes tagállamot az „élőhely”-irányelv 12. cikkének (4) bekezdése alapján terhelő kötelezettségek állítólagos nem teljesítésére alapított második kifogásról

A felek érvei

54 A Bizottság arra hivatkozik, hogy annak ellenére, hogy a spanyol hatóságok elismerték három ibériai hiúznak a Villamanrique de la Condesa és El Rocío közötti mezőgazdasági úton 1996-ban, 2002-ben és 2004-ben történt véletlen megölését, nem vezettek be szigorú figyelőrendszert az ibériai hiúz véletlen megölésének ellenőrzése céljából a kérdéses aszfaltozott úton, és nem hozták meg a szükséges védőintézkedéseket annak biztosítására, hogy az állatok véletlen megölése ne legyen jelentős negatív hatással erre a védett fajra.

55 Ezzel szemben a Spanyol Királyság előadja, hogy olyan intézkedéseket hozott, amelyek megfelelőknek bizonyultak, és amelyek drasztikusan csökkentik az állatok véletlen megölésének veszélyét. Ezenkívül a spanyol hatóságok biztosítják az elfogadott intézkedések kielégítő nyomon követését, és olyan intézkedéseket tanulmányoznak, amelyek még alkalmasabbak lehetnek a faj megőrzésére és helyzetének javítására.

A Bíróság álláspontja

56 Az „élőhely”-irányelv IV. mellékletének a) pontjával összefüggésben értelmezett 12. cikke (4) bekezdésének rendelkezései értelmében a tagállamok folyamatos figyelőrendszert hoznak létre többek között az ibériai hiúz véletlen megölésének ellenőrzése céljából. Az összegyűlt adatok ismeretében a tagállamok további kutatási és védő-

intézkedéseket hoznak többek között annak biztosítására, hogy az állatok véletlen megölése ne legyen jelentős negatív hatással az érintett fajokra.

57 Az ibériai hiúz véletlen megölésére vonatkozó figyelőrendszer létrehozását illetően megjegyzendő, hogy a jelen ítélet 29. pontjában hivatkozott végleges tevékenységi jelentés összefoglalója szerint készült egy földrajzi szempontok szerinti adatbázis az ibériai hiúz nem természetes pusztulási okaira, köztük a járművekkel való összeütközésre vonatkozóan. Ily módon megállapítható volt, hogy mely területek jelentik a legnagyobb veszélyt az ibériai hiúzra annak előfordulási területén belül.

58 Az annak biztosítása érdekében szükséges védőintézkedéseket illetően, hogy az ibériai hiúzok véletlen megölése ne legyen jelentős negatív hatással e fajra, az első kifogással kapcsolatban kifejtett, és annak elutasítását igazoló érveket lehet lényegében megismételni.

59 A jelen ügyben, amint azt a Spanyol Királyság állította, az a tény, hogy a spanyol hatóságok olyan új intézkedéseket tanulmányoznak, amelyek még inkább javíthatják a faj megőrzésének és helyzete javításának feltételeit, önmagában nem vezethet annak megállapításához, hogy az elfogadott intézkedések alkalmatlanok lennének az „élőhely”-irányelv 12. cikkének (4) bekezdése szerinti, az előző pontban *in concreto* említett cél elérésére.

60 Ezért a második kifogás elutasítandó.

61 A fentiek alapján, és anélkül hogy határozni kellene a Spanyol Királyság által a viszonválaszban felhozott, az első kifogás állítólagos homályos és pontatlan voltára alapított elfogadhatatlansági kifogásról, a Bizottság keresete elutasítandó.

A költségekről

62 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Bizottságot, mivel pervesztes lett, a Spanyol Királyság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A keresetet elutasítja.

2) Az Európai Bizottságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások